

REKOMENDACIJOS

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2013 m. birželio 11 d.

dėl Sąjungos teisės aktuose įtvirtintų teisių pažeidimo atvejais taikytinų valstybių narių įpareigojamųjų ir kompensacinių kolektyvinio teisių gynimo mechanizmų bendrųjų principų

(2013/396/ES)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) Sąjunga užsibrėžė tikslą puoselėti ir plėtoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, *inter alia*, palengvindama galimybę kreiptis į teismą ir užtikrindama aukšto lygio vartotojų apsaugą;
- (2) šiuolaikinėje ekonomikoje kartais įvyksta taip, kad dėl tos pačios vieno ar kelių prekyautojų arba kitų asmenų neteisėtos veiklos, pažeidžiančios Sąjungos teisės aktais įtvirtintas teises, gali nukentėti daugybė žmonių („masinės žalos atvejais“). Todėl jie gali pagrįstai prašyti nutraukti tokią veiklą arba reikalauti atlyginti žalą;
- (3) Komisija 2005 m. priėmė žaliąją knygą „Ieškiniai dėl žalos, patirtos pažeidus EB antimonopolines taisykles“⁽¹⁾, o 2008 m. – baltąją knygą, kurioje išdėstyti politiniai pasiūlymai dėl kolektyvinio teisių gynimo pažeidus antimonopolines taisykles⁽²⁾. 2008 m. Komisija paskelbė žaliąją knygą dėl kolektyvinio žalos atlyginimo vartotojams⁽³⁾. 2011 m. Komisija surengė viešas konsultacijas „Vieningesnė Europos kolektyvinių ieškinių koncepcija“⁽⁴⁾;
- (4) 2012 m. vasario 2 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją „Vieninga Europos kolektyvinių ieškinių koncepcija“, kurioje ragino bet kokius su kolektyviniu teisių gynimu susijusius pasiūlymus rengti taikant horizontalųjį požiūrį, numatant bendrą vienodų galimybių kreiptis į teismą dėl kolektyvinio teisių gynimo Sąjungoje užtikri-

nimo ir konkrečiai (bet ne išimtinai) vartotojų teisių pažeidimų nustatymo principų sistemą. Europos Parlamentas taip pat pabrėžė, kad reikia tinkamai atsižvelgti į atskirų valstybių narių teisės tradicijas ir teisinę tvarką ir geriau koordinuoti valstybių narių gerąją praktiką⁽⁵⁾;

- (5) 2013 m. birželio 11 d. Komisija priėmė komunikatą „Europos horizontalioji kolektyvinio žalos atlyginimo sistema“⁽⁶⁾, kuriame atsižvelgta į ankstesnius veiksmus, suinteresuotųjų subjektų ir Europos Parlamento nuomones bei pateikta Komisijos pozicija dėl kai kurių pagrindinių klausimų, susijusių su kolektyviniu teisių gynimu;
- (6) pagrindinis viešojo vykdymo užtikrinimo institucijų uždavinys yra užkirsti kelią pagal Sąjungos teisės aktuose įtvirtintų teisių pažeidimams ir bausti už juos. Suteikus galimybę privatiems asmenims pareikšti ieškinius dėl tokių teisių pažeidimo bus prisidėta prie viešosios vykdymo užtikrinimo veiklos. Kai šioje rekomendacijoje minimi pagal Sąjungos teisę suteiktų teisių pažeidimai, jie reiškia bet kokius atvejus, kai dėl Sąjungos lygiu nustatytų taisyklių pažeidimo fiziniams ir juridiniams asmenims kyla arba gali kilti žala;
- (7) prie sričių, kurioms svarbus papildomas privatusis pagal Sąjungos teisę suteiktų teisių vykdymo užtikrinimas pagal kolektyvinio teisių gynimo modelį, priskiriama vartotojų apsauga, konkurencija, aplinkos apsauga, asmens duomenų apsauga, finansinių paslaugų reglamentavimas ir investuotojų apsauga. Tiek šiose srityse, tiek bet kuriose kitose srityse, kuriose būtų svarbūs kolektyviniai ieškiniai dėl įpareigojimo ir dėl žalos, patirtos pažeidus pagal Sąjungos teisę suteiktas teises, atlyginimo, šioje rekomendacijoje nustatyti principai turėtų būti taikomi horizontaliai ir vienodai;
- (8) individualūs ieškiniai, pavyzdžiui, vartotojų ieškiniai pagal ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, yra įprastinės ginčų sprendimo, žalos išvengimo ir žalos atlyginimo reikalavimo priemonės;

⁽¹⁾ COM(2005) 672, 2005 12 19.

⁽²⁾ COM(2008) 165, 2008 4 2.

⁽³⁾ COM(2008) 794, 2008 11 27.

⁽⁴⁾ COM(2010) 135 galutinis, 2010 3 31.

⁽⁵⁾ 2011/2089(INI)

⁽⁶⁾ COM(2013) 401 final.

- (9) be individualaus teisių gynimo visose valstybėse narėse nustatyti įvairūs kolektyvinio teisių gynimo mechanizmai. Šiomis priemonėmis siekiama sustabdyti neteisėtą veiklą, taip pat užtikrinti, kad masinės žalos atveju už patirtą žalą būtų gauta kompensacija. Galimybė sujungti ieškinius ir iškelti juos kolektyviai gali reikšti sudaryti geresnes sąlygas kreiptis į teismą, ypač jei individualaus ieškinių išlaidos atgrasytų žalą patyrusius asmenis nuo kreipimosi į teismą;
- (10) šia rekomendacija siekiama palengvinti sąlygas kreiptis į teismą, kai pažeidžiamos Sąjungos teisės aktuose įtvirtintos teisės ir tuo tikslu siūloma visose valstybėse narėse nustatyti nacionalines kolektyvinio teisių gynimo sistemas, kurios visoje Sąjungoje būtų taikomos pagal tuos pačius esminius principus, atitiktų valstybių narių teises tradicijas ir užkirstų kelią piktnaudžiavimui;
- (11) įpareigojimų taikymo srityje Europos Parlamentas ir Taryba jau priėmė Direktyvą 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus⁽¹⁾. Tačiau asmenims, kurie teigia patyrę žalą, direktyvoje nustatyta įpareigojimų procedūra nesuteikia galimybės gauti dėl neteisėtos veiklos patirtos žalos atlyginimą;
- (12) kai kuriose valstybėse narėse nustatytos skirtingai taikomos kolektyvinių ieškinių dėl kompensacijos pareiškimo procedūros. Tačiau kolektyvinių ieškinių pareiškimo procedūros įvairiose valstybėse narėse labai skiriasi;
- (13) šioje rekomendacijoje išdėstyti teismo ir neteismo kolektyvinių teisių gynimo principai turėtų būti vienodai taikomi visoje Sąjungoje, kartu atsižvelgiant į skirtingas valstybių narių teises tradicijas. Šie principai turėtų užtikrinti, kad pagrindinės šalių procesinės teisės būtų apsaugotos ir kelias piktnaudžiavimui būtų užkirstas tinkamomis apsaugos priemonėmis;
- (14) šioje rekomendacijoje aptariamas tiek kompensacinis, tiek – kiek tai taikytina konkreitiems principams – įpareigojamas kolektyvinis teisių gynimas. Rekomendacija nepažeidžia esamų įpareigojamojo teisių gynimo mechanizmų, numatytų pagal Sąjungos teisę ir taikomų atskiruose sektoriuose;
- (15) kolektyvinio teisių gynimo mechanizmai turėtų išsaugoti civilinio ieškinių šalims taikomas procedūrinės apsaugos priemones ir garantijas. Siekiant išvengti atvejų, kai masinės žalos atveju imama piktnaudžiauti bylinėjimusi, nacionaliniuose kolektyvinio teisių gynimo mechanizmuose turėtų būti numatytos šioje rekomendacijoje nurodytos pagrindinės apsaugos priemonės. Iš esmės reikėtų vengti daugelio valstybių narių teisei tradicijai svetimų elementų, tokių kaip baudinis nuostolių atlyginimas, priverstinės dokumentų išreikalavimo procedūros prieš bylos nagrinėjimą ir prisiekusiųjų teismo sprendimai;
- (16) masinės žalos atveju veiksmingu žalos atlyginimo būdu gali būti alternatyvaus ginčų sprendimo procedūros. Jomis visada turėtų būti įmanoma pasinaudoti kaip alternatyvia arba savanoriška teismine kolektyvinio teisių gynimo priemone;
- (17) valstybėse narėse teisė pareikšti kolektyvinį ieškinį priklauso nuo kolektyvinio teisių gynimo mechanizmo tipo. Tam tikrų kolektyvinių ieškinių, pvz. grupinių, atveju, asmenys, teigiantys patyrę žalą, ieškinį gali pareikšti visi kartu ir nustatyti galimus pareiškėjus yra paprasčiau nei atstovaujamybės ieškinių atveju, kai teisė pareikšti ieškinį turėtų būti išaiškinta;
- (18) atstovaujamojo ieškinių atveju teisė jį pareikšti turėtų būti suteikta tik *ad hoc* patvirtintiems subjektams, tam tikrus teisiškai nustatytus kriterijus atitinkantiems paskirtiesiems atstovams arba valdžios institucijoms. Atstovaujantis subjektas turėtų įrodyti, kad administraciniu ir finansiniu požiūriu bus pajėgus tinkamai atstovauti ieškovo interesams;
- (19) bylinėjimuisi dėl kolektyvinio teisių gynimo skirtos lėšos turi būti naudojamos taip, kad nebūtų piktnaudžiaujama sistema ar nekiltų interesų konfliktų;
- (20) siekiant tinkamai vykdyti teisingumą ir neleisti piktnaudžiauti sistema, nagrinėti teisme kolektyvinį ieškinį turėtų būti leidžiama tik su sąlyga, kad jis atitinka teisiškai nustatytus priimtumo kriterijus;
- (21) užtikrinant visų kolektyvinio ieškinių šalių teises ir interesus ir veiksmingai valdant kolektyvinius ieškinius, pagrindinis vaidmuo turėtų tekti teismams;
- (22) teisės srityse, kuriose valdžios institucija, nustačiusi Sąjungos teisės pažeidimą, yra įgaliojama priimti sprendimą, būtina užtikrinti, kad galutinis sprendimas dėl pažeidimo ir sprendimas kolektyvinio teisių gynimo byloje vienas kitam neprieštarautų. Be to, kolektyvinių ieškinių, pareiškiamų po valdžios institucijos sprendimo (išvestiniai

⁽¹⁾ OL L 110, 2009 5 1, p. 30.

ieškiniai), atveju, kalbant apie Sąjungos teisės pažeidimo nustatymą, daroma prielaida, kad valdžios institucija jau apgynė viešąjį interesą ir atsižvelgė į būtinybę išvengti piktnaudžiavimo;

- (23) dėl aplinkosaugos teisės, šioje rekomendacijoje atsižvelgiama į JT EEK konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (toliau – Orhuso konvencija) 9 straipsnio 3, 4 ir 5 dalių nuostatas, kuriomis atitinkamai sudaromos geresnės sąlygos kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais, nustatomi kriterijai, kurių reikėtų paisyti taikant procedūras, įskaitant kriterijus, kuriais remiantis procedūros turi būti taikomos laiku ir nebūtų pernelyg brangios, ir aptariama visuomenei pateiktina informacija bei pagalbos priemonės;
- (24) valstybės narės turėtų imtis reikiamų priemonių ir šios rekomendacijos principus įgyvendinti ne vėliau kaip per dvejus metus nuo jos paskelbimo;
- (25) valstybės narės Komisijai turėtų teikti ataskaitas apie šios rekomendacijos įgyvendinimą. Remdamasi šiomis ataskaitomis, Komisija turėtų stebėti valstybių narių taikomas priemones ir jas vertinti;
- (26) per ketverius metus nuo šios rekomendacijos paskelbimo Komisija turėtų įvertinti, ar būtini tolesni veiksmai, įskaitant teises priemones, reikalingas siekiant užtikrinti, kad šios rekomendacijos tikslai būtų visiškai įgyvendinti. Komisija visų pirma turėtų įvertinti šios rekomendacijos įgyvendinimą ir jos poveikį teisei kreiptis į teismą, teisei gauti žalos atlyginimą, piktnaudžiavimo bylinėjimusi prevencijai, taip pat bendrosios rinkos veikimui, Europos Sąjungos ekonomikai ir vartotojų pasitikėjimui,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

I. TIKSLAS IR DALYKAS

- Šios rekomendacijos tikslas – palengvinti galimybę kreiptis į teismą, nutraukti neteisėtą veiklą ir, kai pažeidus pagal Sąjungos teisę suteiktas teises kyla masinė žala, suteikti žalą patyrusioms šalims galimybę gauti žalos atlyginimą, kartu užtikrinant tinkamas procesines apsaugos priemones, kurių tikslas – išvengti piktnaudžiavimo bylinėjimusi.
- Visose valstybėse narėse turėtų būti nustatyti nacionaliniai įpareigojamojo ir kompensacinio kolektyvinio teisių gynimo mechanizmai, atitinkantys šioje rekomendacijoje išdėstytus pagrindinius principus. Šie principai turėtų būti vienodai taikomi visoje Sąjungoje, atsižvelgiant į skirtingas

valstybių narių teises tradicijas. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad kolektyvinio teisių gynimo procedūros būtų sąžiningos, teisingos, taikomos laiku ir ne per brangios.

II. APIBRĖŽTYS IR TAIKYMO SRITIS

3. Šioje rekomendacijoje:

- kolektyvinis teisių gynimas: i) teisinis mechanizmas, kuriuo bendrai dviem ar daugiau fizinių ar juridinių asmenų arba teisę pareikšti atstovaujamoji ieškinį turinčiam subjektui užtikrinama galimybė reikalauti nutraukti neteisėtą veiklą (įpareigojamasis kolektyvinis teisių gynimas); ii) teisinis mechanizmas, kuriuo bendrai dviem ar daugiau fizinių ar juridinių asmenų, tvirtinančių, kad jiems padaryta masinė žala, arba teisę pareikšti atstovaujamoji ieškinį turinčiam subjektui užtikrinama galimybė reikalauti žalos atlyginimo (kompensacinis kolektyvinis teisių gynimas);
- masinės žalos atvejis – atvejis, kai du arba daugiau fizinių arba juridinių asmenų tvirtina nukentėję dėl vieno ar kelių fizinių arba juridinių asmenų tais pačiais neteisėtais veiksmais padarytos žalos;
- ieškinys dėl žalos atlyginimo – nacionaliniam teismui pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo;
- atstovaujamoji ieškinys – ieškinys, kurį dviejų ar daugiau fizinių arba juridinių asmenų, tvirtinančių, kad jie gali patirti žalą arba jiems padaryta masinė žala, interesais ir vardu pareiškia atstovaujantis subjektas, *ad hoc* patvirtintas subjektas arba valdžios institucija, tačiau kurie nėra bylos šalys;
- kolektyvinis išvestinis ieškinys – kolektyvinis ieškinys, pareiškiamas po to, kai valdžios institucija priima galutinį sprendimą, kad Sąjungos teisė buvo pažeista.

Šioje rekomendacijoje pateikti bendri principai, kurie turėtų būti taikomi visais kolektyvinio teisių gynimo atvejais, taip pat principai, taikytini atitinkamai įpareigojamajam arba kompensaciniam kolektyviniam teisių gynimui.

III. ĮPAREIGOJAMAJAM IR KOMPENSACINIAM KOLEKTYVINIAM TEISIŲ GYNIMUI BENDRI PRINCIPAI

Teisė pareikšti atstovaujamoji ieškinį

- Atstovaujančius subjektus, galinčius pareikšti atstovaujamojus ieškinius, valstybės narės turėtų paskirti remdamosi aiškiai apibrėžtais tinkamumo kriterijais. Būtinieji kriterijai turėtų būti tokie:
  - tai turėtų būti ne pelno subjektas;

- b) pagrindiniai subjekto tikslai turėtų būti tiesiogiai susiję su ES teisės aktuose įtvirtintomis teisėmis, kurios, kaip tvirtinama, buvo pažeistos ir dėl kurių pareiškiamas ieškinys; ir
- c) finansinių ir žmogiškųjų išteklių bei teisinės patirties požiūriu subjektas turėtų būti pakankamai pajėgus atstovauti daugeliui ieškovų ir kuo geriau apginti jų interesus.
5. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad paskirtieji subjektai, nebeatitinkantys vieno ar daugiau kriterijų, netektų šio statuso.
6. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad atstovaujamuosius ieškinius galėtų pareikšti tik prieš tai oficialiai paskirti subjektai, kaip rekomenduojama 4 punkte, arba valstybės narės nacionalinių institucijų ar teismų *ad hoc* patvirtinti subjektai, turintys teisę pareikšti konkretų atstovaujamojo ieškinį.
7. Kartu arba alternatyviai valstybės narės turėtų suteikti teisę pareikšti atstovaujamuosius ieškinius ir valdžios institucijoms.

Priimtinumas

8. Valstybės narės turėtų numatyti, kad kuo ankstesnėje bylinėjimosi stadijoje būtų galima patikrinti, kuriose iš bylų nesilaikoma kolektyvinių ieškinių kriterijų ir kurios jų yra akivaizdžiai nepagrįstos, ir tų bylų nebeagrinėti.
9. Šiuo tikslu teismai turėtų savo iniciatyva atlikti reikiamus patikrinimus.

Informacija apie kolektyvinį ieškinį

10. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad atstovaujantis subjektas arba ieškovų grupė galėtų paskleisti informaciją apie įtariamą Sąjungos teisės aktuose įtvirtintų teisių pažeidimą ir apie savo ketinimą pareikšti ieškinį dėl įpareigojimo ir taip nutraukti neteisėtą veiklą, taip pat apie masinės žalos atvejį ir ketinimą pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo naudojantis kolektyvinių teisių gynimo mechanizmu. Atstovaujantiems subjektui, *ad hoc* patvirtintam subjektui, valstybės valdžios institucijai ar ieškovų grupei turėtų būti užtikrintos tos pačios galimybės gauti informaciją apie nagrinėjamus ieškinius dėl žalos atlyginimo.
11. Informavimo metodai turėtų atitikti konkrečias masinės žalos padarymo aplinkybes, žodžio laisvę, teisę gauti informaciją, teisę į atsakovo reputacijos arba įmonės vertės apsaugą, kol teismas galutiniu sprendimu nustato jo atsakomybę už įtariamą pažeidimą ar padarytą žalą.

12. Informavimo metodai nepažeidžia Sąjungos taisyklių dėl prekybos vertybiniais popieriais, pasinaudojant viešai neat-skleista informacija, ir manipuliavimo rinka.

Laimėjusiosios šalies teisinių išlaidų kompensavimas

13. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad šalis, pralaimėjusi kolektyvinių teisių gynimo bylą, atlygintų laimėjusiosios šalies patirtas būtinausias teises išlaidas pagal atitinkamuose nacionaliniuose teisės aktuose nustatytas sąlygas (principas, pagal kurį sumoka pralaimėjusioji šalis).

Finansavimas

14. Bylos pradžioje šalis ieškovė turėtų teismui deklaruoti lėšų, kurias ji naudos bylinėjimuisi finansuoti, kilmę.
15. Teismui turėtų būti leista sustabdyti bylą, jei naudojant trečiosios šalies lėšas:
- a) kyla interesų konfliktas tarp trečiosios šalies ir šalies ieškovės bei jos narių;
  - b) trečioji šalis neturi pakankamai išteklių, kad galėtų įvykdyti finansinius įsipareigojimus šaliai ieškovei, inicijuojančiai kolektyvinių teisių gynimo procedūrą;
  - c) šalis ieškovė neturi pakankamai išteklių visoms kitos šalies bylinėjimosi išlaidoms padengti, jei kolektyvinių teisių gynimo procedūros baigtis būtų nepalanki.
16. Valstybė narė turėtų užtikrinti, kad kai kolektyvinį ieškinį finansuoja privati trečioji šalis, šiai trečiajai šaliai būtų draudžiama:
- a) siekti daryti lemiamą įtaką procesiniams šalies ieškovės sprendimams, įskaitant dėl susitarimų;
  - b) finansuoti kolektyvinį ieškinį prieš atsakovą, kuris yra lėšų teikėjo konkurentas, arba atsakovą, nuo kurio lėšų teikėjas priklausomas;
  - c) nustatyti per dideles palūkanas už suteiktas lėšas.

Tarpvalstybinės bylos

17. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tuo atveju, kai ginčė dalyvauja fiziniai ar juridiniai asmenys iš kelių valstybių narių, nacionalinėmis taisyklėmis dėl priimtumo arba užsienio ieškovų grupės ar kitoje nacionalinėje jurisdikcijoje veikiančių atstovaujančių subjektų teisės pareikšti ieškinį nebūtų draudžiama pareikšti kolektyvinį ieškinį vienoje jurisdikcijoje.

18. Atstovaujančiam subjektui, kuris iš anksto oficialiai paskirtas valstybės narės kaip turįs teisę pareikšti atstovaujamojus ieškinius, turėtų būti leista kreiptis į tos valstybės narės teismą, kurios jurisdikcijai priskirtas masinės žalos atvejis.

IV. SPECIALIEJI ĮPAREIGOJAMOJO KOLEKTYVINO TEISIŲ GYNIMO PRINCIPAI

Racionalios procedūros, taikomos prašymams taikyti įpareigojimus

19. Teismai ir kompetentingos valdžios institucijos prašymus taikyti įpareigojimus, kuriais reikalaujama nutraukti Sąjungos teisės aktais įtvirtintų teisių pažeidimą arba jį uždrausti, turėtų nagrinėti kuo racionaliau, kai galima, supaprastinto proceso tvarka, siekdami išvengti dėl tokio pažeidimo kylančios bet kokios (papildomos) žalos ir dėl to galinčių atsirasti nuostolių.

Veiksmingas įpareigojimų vykdymo užtikrinimas

20. Valstybės narės turėtų nustatyti atitinkamas sankcijas bylą pralaimėjusiam atsakovui, siekdamas užtikrinti, kad įpareigojimas būtų vykdomas veiksmingai, už kiekvieną pavėluotą dieną sumokant fiksuotą sumą arba kitą nacionalinės teisės aktuose numatytą sumą.

V. SPECIALIEJI KOMPENSACINIO KOLEKTYVINO TEISIŲ GYNIMO PRINCIPAI

Šalies ieškovės sudarymas pagal įstojimo principą

21. Šalis ieškovė turėtų būti sudaryta remiantis aiškiu fizinių ar juridinių asmenų, tvirtinančių, kad jie patyrė žalos, sutikimu (įstojimo principas). Visos įstatymu ar teismo nutarimu numatytos šio principo išimtys turėtų būti pagrįstos tinkamu teisingumo vykdymu.
22. Šalies ieškovės nariui turi būti sudaryta galimybė pasitraukti iš grupės bet kuriuo metu iki galutinio sprendimo arba bylos išsprendimo kitu teisėtu būdu tomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos pasitraukiant individualius ieškinius pareiškusiems ieškovams, taip pat paliekant jam teisę pareikšti ieškinį kitu būdu, jei tai netrukdo tinkamai vykdyti teisingumą.
23. Fiziniai ar juridiniai asmenys, tvirtinantys patyrę žalą tuo pačiu masinės žalos atveju, turėtų turėti galimybę prisijungti prie šalies ieškovės bet kuriuo metu iki sprendimo priėmimo arba bylos išsprendimo kitu teisėtu būdu, jei tai netrukdo tinkamai vykdyti teisingumą.
24. Atsakovui turėtų būti pranešta apie šalies ieškovės sudarymą ir apie bet kokius sudėties pasikeitimus.

Kolektyvinis alternatyvus ginčų sprendimas ir susitarimai

25. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad masinės žalos atveju ginčo šalys būtų skatinamos ginčą dėl kompensacijos spręsti taikiai susitarimu arba neteisėtine tvarka – tiek iki teismo nagrinėjimo, tiek nagrinėjant civilinę bylą, taip pat atsižvelgiant į 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų⁽¹⁾ reikalavimus.
26. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad ir iki teismo proceso, ir nagrinėjant bylą teisme teismo kolektyvinio teisių gynimo mechanizmai būtų derinami su atitinkamomis kolektyvinio alternatyvaus ginčų sprendimo priemonėmis. Tokios priemonės turėtų būti taikomos bylos šalių sutarimu.
27. Nuo to momento, kai šalys sutaria pabandyti išspręsti ginčą teismo procesui alternatyviu būdu, bent iki to momento, kai viena arba abi šalys aiškiai pareiškia pasitraukiančios iš alternatyvaus ginčų sprendimo procedūros, bet koks ieškiniams taikomas senaties terminas turėtų būti sustabdytas.
28. Privalomo sprendimo, priimto kolektyvinio ginčų sprendimo tvarka, teisėtumą turėtų patvirtinti teismai, deramai atsižvelgdami į visų bylos šalių interesų ir teisių apsaugą.

Teisinis atstovavimas ir advokatų atlyginimas

29. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad advokatų atlyginimas ir jo apskaičiavimo būdas bet kurios ginčo šalies interesų požiūriu neduotų dingsties bereikalingai bylinėtis.
30. Valstybės narės turėtų neleisti taikyti advokatų sėkmės mokesčio, dėl kurio galėtų kilti tokia dingstis. Valstybės narės, išimties tvarka leidžiančios nustatyti advokato sėkmės mokesčių, turėtų nustatyti atitinkamas nacionalines taisykles dėl tokio mokesčio taikymo kolektyvinio teisių gynimo bylose, visų pirma atsižvelgdamos į šalies ieškovės narių teisę gauti visos patirtos žalos atlyginimą.

Baudinio nuostolių atlyginimo draudimas

31. Masinės žalos atveju žalą patyrusiems fiziniams arba juridiniams asmenims skirta kompensacija neturėtų viršyti kompensacijos, kuri būtų buvusi skirta, jeigu ieškiny būtų buvęs pareikštas individualiai. Visų pirma turėtų būti

⁽¹⁾ OL L 136, 2008 5 24, p. 3.

uždraustas baudinis nuostolių atlyginimas, kuriuo šaliai ieškovei atlyginami didesni nei jos patirti nuostoliai.

Kompensacinių kolektyvinių ieškinių finansavimas

32. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tais atvejais, kai kolektyvinis ieškinys dėl žalos atlyginimo finansuojamas privačios trečiosios šalies lėšomis, būtų ne tik taikomi bendrieji finansavimo principai, bet ir draudžiama lėšų teikėjo išmokėtą atlyginimą arba priskaičiuotas palūkanas grįsti priteista suma arba kompensacija, nebent tokią finansavimo tvarką, siekdama apginti šalių interesus, yra nustaciusi viešoji institucija.

Kolektyviniai išvestiniai ieškiniai

33. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad teisės srityse, kuriose valdžios institucija yra įgaliota priimti sprendimą, kuriuo nustatomas Sąjungos teisės pažeidimas, kolektyviniai ieškiniai paprastai turėtų būti pareiškiami tik tada, kai visiškai užbaigiama bet kokia valdžios institucijos taikoma procedūra, pradėta iki privataus ieškinio nagrinėjimo pradžios. Jeigu valdžios institucijos procedūra pradedama jau pareiškus kolektyvinį ieškinį, teismas neturėtų priimti sprendimo, kuris prieštarautų valdžios institucijos priimtam sprendimui. Tuo tikslu teismas gali atidėti kolektyvinio ieškinio nagrinėjimą iki valdžios institucijos procedūros užbaigimo.
34. Išvestinių ieškinių atveju valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tuo atveju, jei ribojimo ar senaties terminas pasibaigia valdžios institucijai neužbaigus savo procedūros, asmenims, kurie tvirtina patyrę žalos, būtų leidžiama reikalauti žalos atlyginimo.

VI. BENDROJI INFORMACIJA

Kolektyvinių ieškinių registras

35. Valstybės narės turėtų sukurti nacionalinį kolektyvinių ieškinių registrą.
36. Teisė elektroniniu būdu ar kitaip naudotis nacionaliniu registru turėtų būti nemokamai suteikta visiems suinteresuotiems asmenims. Interneto svetainėse, kuriose skelbiami

registrai, turėtų būti pateikiama išsami ir objektyvi informacija apie būdus – taip pat neteisminius – reikalauti žalos atlyginimo.

37. Valstybės narės, padedamos Komisijos, turėtų dėti pastangas užtikrinti registruose sukauptos informacijos nuoseklumą ir registrų sąveikumą;

VII. PRIEŽIŪRA IR ATASKAITOS

38. Valstybės narės šioje rekomendacijoje išdėstytus principus nacionalinėse kolektyvinio teisių gynimo sistemose turėtų įgyvendinti ne vėliau kaip iki 2015 m. liepos 26 d.
39. Valstybės narės turėtų kasmet surinkti patikimus statistinius duomenis apie teismines ir neteismines kolektyvinio teisių gynimo procedūras ir informaciją apie šalis, ginčo dalyką ir bylų baigtį.
40. Valstybės narės turėtų kasmet pateikti Komisijai pagal 39 punktą surinktą informaciją, pirmąjį kartą – ne vėliau kaip iki 2016 m. liepos 26 d.
41. Komisija turėtų įvertinti šios rekomendacijos įgyvendinimą remdamasi praktine patirtimi ne vėliau kaip iki 2017 m. liepos 26 d. Visų pirma Komisija turėtų įvertinti jos poveikį teisei kreiptis į teismą, teisei gauti žalos atlyginimą, piktnaudžiavimo bylinėjimusi prevencijai, taip pat bendrosios rinkos veikimui, MVĮ, Europos Sąjungos ekonomikos konkurencingumui ir vartotojų pasitikėjimui. Komisija taip pat turėtų įvertinti, ar reikėtų pasiūlyti papildomų priemonių, skirtų konsoliduoti ir sustiprinti rekomendacijoje numatytą horizontalųjį metodą.

Baigiamosios nuostatos

42. Rekomendacija turėtų būti paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje 2013 m. birželio 11 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
José Manuel BARROSO